

Міністерство освіти і науки України

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Факультет педагогіки і психології
Науково-дослідний центр «Сучасна дитина»

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської (з міжнародною участю)
науково-практичної конференції

**«СУЧАСНІ СОЦІОКУЛЬТУРНІ
ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ КООРДИНАТИ
РОЗВИТКУ ДИТИНИ»**

BOOK OF ABSTRACTS

all-Ukrainian (with international participation)
scientific and practical conference

**«MODERN SOCIOCULTURAL
AND PSYCHO-PEDAGOGICAL PERSPECTIVES
OF CHILD DEVELOPMENT»**

19.04-20.04 2018
Тернопіль

Міністерство освіти і науки України
Тернопільська обласна державна адміністрація
Тернопільська міська рада
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Факультет педагогіки і психології
Науково-дослідний центр «Сучасна дитина»

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської (з міжнародною участю)
науково-практичної конференції
«СУЧАСНІ СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТА ПСИХОЛОГО-
ПЕДАГОГІЧНІ КООРДИНАТИ
РОЗВИТКУ ДИТИНИ»

BOOK OF ABSTRACTS
all-Ukrainian (with international participation)
scientific and practical conference

«MODERN SOCIOCULTURAL AND PSYCHO-PEDAGOGICAL
PERSPECTIVES OF CHILD
DEVELOPMENT»

19-20. 04. 2018

Тернопіль

УДК 159.922+373+372+37.03

СУЧАСНІ СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ КООРДИНАТИ РОЗВИТКУ ДИТИНИ : Матеріали Всеукраїнської (з міжнародною участю) науково-практичної конференції (19-20 квітня 2018 року, м. Тернопіль) / За заг. ред. Б. Б. Буяка, В. М. Чайки, М. О. Орап. — Тернопіль : Вид-во Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, 2018. — 232 с.

Збірник матеріалів містить науковий доробок, представлений авторами в межах роботи Всеукраїнської (з міжнародною участю) науково-практичної конференції «Сучасні соціокультурні та психолого-педагогічні координати розвитку дитини». У тезах розкриваються основні теоретичні та практичні проблеми, що постають перед сучасною психологічною та педагогічною наукою і практикою в контексті змін соціокультурних умов розвитку дитини.

Видано в авторській редакції.

MODERN SOCIOCULTURAL AND PSYCHO-PEDAGOGICAL PERSPECTIVES OF CHILD DEVELOPMENT: Book of Abstracts all-Ukrainian scientific and practical conference (19 - 20, April, 2018, Ternopil) / B.B.Buyak, V.M.Chaika, M.O.Orap (Eds). – Ternopil: Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, 2018. – 232p.

Book of Abstracts contains scientific achievements, presented by the authors within the framework of the all-Ukrainian (with international participation) scientific and practical conference "Modern sociocultural and psycho – pedagogical perspectives of child development". The thesis reveals the main theoretical and practical problems faced by modern psychological and pedagogical science and practice in the context of changes in socio-cultural conditions of the development of children.

Published in author's edition.

**Матеріали затверджені рішенням Вченої ради
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка, протокол № 10 від 27 березня 2018 року.**

*Book of Abstracts approved by the Academic Council of Ternopil
Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University,
Record of proceedings No 10 dated March 27, 2018.*

ISBN 978-617-595-079-1

Акімова Н. В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗУМІННЯ ЮНАКАМИ ІНТЕРНЕТ-НОВИН * <i>Nataliia V. Akimova, PSYCHOLOGICAL FEATURES OF INTERNET NEWS UNDERSTANDING BY YOUTH</i>	9
Беспалько Г. М. ЕСТЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНИКІВ: ДИСКУСІЇ У ВІТЧИЗНЯНИЙ ПЕДАГОГІЦІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ * <i>Hanna M. Bespalko, AESTHETIC DEVELOPMENT OF PRIMARY SCHOOLS: DISCUSSIONS IN PATRIOTIC PEDAGOGY OF THE SECOND HALF OF THE XX CENTURY</i>	11
Бородулькіна Т. О. ОСОБЛИВОСТІ ДИВЕРГЕНТНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ВАЛЬДОРФСЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ * <i>Tetyana A. Borodulkina, FEATURES OF THE DIVERGENT THINKING OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN IN THE CONDITIONS OF THE IMPLEMENTATION OF WALDORF PEDAGOGY IN GENERAL EDUCATIONAL INSTITUTION</i>	15
Волженцева І. В. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧЕСКІЕ АСПЕКТЫ СОХРАНЕНИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО ЗДОРОВЬЯ ПОДРОСТКА В СОВРЕМЕННОМ СОЦИОКУЛЬТУРНОМ ПРОСТРАНСТВЕ * <i>Irina V. Volzhentseva, PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF KEEPING EMOTIONAL HEALTH OF THE TEENAGER IN MODERN SOCIO-CULTURAL LIFE</i>	18
Гончаренко А. М. СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОЇ ПРАКТИКИ ТА ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ * <i>Alla M. Goncharenko, SOCIO-KULTURAL SPACE OF PRESCHOOL ESTABLISHMENT: TENDENCIES OF MODERN PRACTICE AND INNOVATIVE PROCESSES</i>	21
Гончаровська Г. Ф. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ЕМОЦІЙНО-СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ * <i>Halyna F. Honcharovska, PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL SUPPORT OF EMOTIONAL AND SOCIAL DEVELOPMENT OF A PRESCHOOL CHILD</i>	23
Груць Г. М. ДО ПИТАННЯ ВИХОВАННЯ ДОВІРИ У ДИТИНИ * <i>Galina M. Hruts, ABOUT CHILDREN CONFIDENCE</i>	29
Дятленко Н. М. САМООЦІНКА ДОШКІЛЬНИКА: ВІД ДИФУЗНИХ ВІДЧУТТІВ ДО ПЕРШИХ УЗАГАЛЬНЕНЬ * <i>Nataliya M. Dyatlenko, PRESCHOOL CHILD SELF-ESTEEM: FROM THE DIFFUSIONAL FEELINGS UP TO THE FIRST GENERALIZATIONS</i>	32
Жаркова І. І. ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ * <i>Zharkova I. Iryna, USAGE OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS NATURAL COMPETENCE FORMATION</i>	35
Завацька Н. Є., Боярин Л. В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО ДЕЗАДАПТОВАНОЇ ПОВЕДІНКИ НЕПОВНОЛІТНІХ ДІТЕЙ ІЗ ДИСТАНТНИХ СІМЕЙ * <i>Natalia E. Zavatska, Liliya V. Boyarin, PSYCHOLOGICAL FEATURES OF SOCIALLY UNADAPTIVE BEHAVIOR OF CHILDREN WITH DISTANT FAMILIES</i>	39

Ніздрян О. А. ПЕРША ЗУСТРІЧ ДИТИНИ ІЗ ПСИХОЛОГОМ: НАПРАЦЮВАННЯ ІЗ ДОСВІДУ КЛІНІЧНОГО ПСИХОЛОГА * <i>Oleksandra A. Nizdran</i> <i>THE FIRST MEETING OF A CHILD AND A PSYCHOLOGIST: CLINICAL PSYCHOLOGIST'S WORK EXPERIENCE</i>	117
Олексюк В. Р. РЕФЛЕКСИВНІ КОМПОНЕНТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ * <i>Viktoriya R. Oleksiuk</i> , <i>REFLEX COMPONENTS OF PEDAGOGICAL ACTIVITY</i>	122
Орап М. О. ДІТИ ТА ІНТЕРНЕТ: ПСИХОЛОГІЯ ЗМІН * <i>Maryna O. Orap</i> , <i>CHILDREN AND INTERNET: THE PSYCHOLOGY OF CHANGES</i>	125
Павлюк Ю. І. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ В ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ОЦІННО-КОНТРОЛЬНИХ ДІЙ * <i>Pavlyuk I. Yuliya</i> , <i>PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF FORMATION IN CHILDREN OF PRESCHOOL AGE OF ASSESSMENT-CONTROLLING ACTIONS</i>	128
Періг І. М. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ У ДИСТАНТНІЙ СІМ'І * <i>Iryna M. Perig</i> , <i>CHARACTERISTICS OF PSYCHOEMOTIONAL DEVELOPMENT OF PRIMARY SCHOOL-AGED CHILD IN A DISTANT FAMILY</i>	138
Писарчук О. Т. ОСВІТНЬО-РОЗВИВАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ * <i>Pysarchuk T. Oksana</i> , <i>EDUCATIONAL-DEVELOPING ENVIRONMENT FOR PRESCHOOL EDUCATION AS FACTOR OF CHILD PERSONALITY DEVELOPMENT</i>	134
Підгурська М. В., Гусаковський О. Ю. КОНФЛІКТ ПОКОЛІНЬ ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА * <i>Maria V. Pidgurska, Oleksandr Y. Gusakovsky</i> , <i>GENERATION CONFLICT AS A SOCIAL PROBLEM</i>	138
Проць Н. Я. РЕАЛЬНІСТЬ ПРОТИ ВІРТУАЛЬНОСТІ: ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНТЕРНЕТ-ЗАГРОЗИ * <i>Nadiya Y. Prots</i> , <i>REALITY VS VIRTUALITY. PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF INTERNET-THREATS</i>	141
Пуйо О. І., ДО ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ КОЛЕКТИВУ ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ * <i>Olha I. Puyo</i> , <i>TO THE PROBLEM OF THE COLLECTIVE ORGANIZATION OF CHILDREN OF PRIMARY AGE</i>	144
Ратушняк Н. О. ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В СУЧАСНОМУ ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ * <i>Ratushniak O. Nataliia</i> , <i>INDIVIDUALIZATION OF INCLUSIVE EDUCATION OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN THE MODERN MULTICULTURAL ENVIRONMENT</i>	147
Ревасевич І. С. ВІКОВІ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТІСНОЇ АДАПТОВАНІСТІ ШКОЛЯРІВ У КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ * <i>Iryna S. Revasevych</i> , <i>AGE AND INDIVIDUAL FEATURES OF PERSONAL ADAPTABILITY OF PUPILS IN THE CONTEXT OF THE EDUCATIONAL PROCESS REFORM</i>	150

Романюк Н. М. ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-СЕРЕДОВИЩА НА УСПІШНІСТЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДЛІТКІВ * <i>Nadija M. Romanyuk, INFLUENCE OF INTERNET-ENVIRONMENT ON TEENAGERS' PERFORMANCE IN EDUCATIONAL ACTIVITY</i>	154
Савченко О. В. РОЗВИТОК МЕТАКОГНІТИВНОЇ ПОІНФОРМОВАНОСТІ ПІДЛІТКІВ ЯК ФАКТОР ПОДОЛАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ * <i>Olena V. Savchenko, DEVELOPMENT OF TEENAGERS' METAKOGNITIVE AWARENESS AS A FACTOR OF OVERCOMING INFORMATION UNCERTAINTY</i>	157
Свідерська Г. М. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ЯК ЧИННИК УСПІШНОСТІ ПРОЦЕСУ УСИНОВЛЕННЯ * <i>Galina M. Svyderska, PSYCHOLOGICAL SUPPORT AS A FACTOR OF SUCCESSFUL ADOPTION</i>	160
Сеньовська Н. Л. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ВИКЛАДАЧА ЗІ СТУДЕНТАМИ ПОКОЛІННЯ Z (ВЧОРАШНІМИ ШКОЛЯРАМИ) * <i>Nadiia L. Senovska, PECULIARITIES OF LECTURER'S WORK WITH STUDENTS OF GENERATION Z (FORMER PUPILS)</i>	163
Сіткар В. І., Сіткар Н. С. ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ- ТА МЕДІА-ПРОСТОРУ НА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНИХ ДІТЕЙ ТА ЇХ СУБКУЛЬТУРИ * <i>Victor I. Sitkar, Natalia S. Sitkar, INFLUENCE OF THE INTERNET AND MEDIA-SPACE ON THE DEVELOPMENT OF MODERN CHILDREN AND THEIR SUBCULTURE</i>	166
Співак Л. М. ФЕНОМЕН ДИТИНСТВА У НАЦІОНАЛЬНИХ ВИМІРАХ * <i>Lyubov M. Spivak, THE PHENOMENON OF CHILDHOOD IN NATIONAL MEASUREMENTS</i>	171
Стандрет Г. Н. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ДІТЕЙ * <i>Halyna N. Standret, FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF MODERN CHILDREN</i>	174
Степанова О. А. ПРОКРАСТИНАЦІЯ В СІМЕЙНОМУ ВИХОВАННІ * <i>Olena A. Stepanova, PROCRASTINATION IN FAMILY EDUCATION</i>	177
Ткачук О. С. ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ МУЗИЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА У ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ СУЧАСНИХ ШКОЛЯРІВ * <i>Olesia S. Tkachuk, USING OF MUSICAL REGIONAL STUDIES POTENTIAL IN PATRIOTIC EDUCATION OF MODERN SCHOOLCHILDREN</i>	181
Токарева Н. М. СУБКУЛЬТУРНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ ВУЛИЧНОГО МИСТЕЦТВА * <i>Natalya M. Tokareva. SUBCULTURAL IDENTIFICATION OF ADOLESCENTS THROUGH STREET ART</i>	184
Турчак О. М. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНЯТ У КНР * <i>Olesia M. Turchak, PECULIARITIES OF SOCIAL AND EMOTIONAL DEVELOPMENT IN PRESCHOOLERS IN PRC</i>	187
Угрин О. Г. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ КІБЕРБУЛІНГУ У ВЗАЄМОДІ ПІДЛІТКА З ІНТЕРНЕТ- ТА МЕДІА-ПРОСТОРОМ * <i>Olga G. Uhryn, PECULIARITIES OF CYBER BULLING MANIFESTATION IN THE TEENAGER'S RELATIONS WITH THE INTERNET AND MEDIA-ENVIRONMENT</i>	190

abilities (knowledge and skills) provides a positive generalized attitude towards oneself as an personality, which becomes an important factor of high social activity, high and adequate ambitions, a completion of initiated cases. The further development of metacognitive awareness requires the maturation of self-assessing mechanisms, the harmonization of self-evaluation and ambitions with external and internal standards. The results of this developmental process in adolescence are the integrated image of "Self", in which its all aspects (real, necessary, possible and ideal) are agreed, benchmarks of further correction of own qualities and creation of self-development programs are defined due to the correlation of these aspects "Self".

As well, we identified factors that inhibit the development of teenagers' metacognitive awareness, namely: 1) the lack of development of cognitive and metacognitive strategies of an information processing; 2) the unformed system of the subjects knowledge about reflection and forms of this activity; 3) expressed tendency to take impulsive decisions in uncertain situations; 4) imbalance between ambitions and the external and internal requirements.

Based on the attained results we can state that the pronounced teenagers' tendency to take impulsive solutions without a proper analysis of effective data, hypothesing and justifying, a thought experimentation with different strategies and means. There were identified the main directions of correction of this property. The subject's understanding of the complex nature of the problem-conflict situation and the awareness of the presence of internal or external contradiction help to slow down the decision-making process through the formation of the attitude on a more thorough analysis of the problem-conflict situation. It was also found that an using of the meaning-procedure is an effective method at this age stage, as they allow to establish a correspondence between their own actions and a system of their values and principles, to form new motives and personal meanings, to understand their position and the possibilities that open when a new look at the events is activated.

Свідерська Галина Мирославівна,
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри практичної психології,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
Тернопіль, Україна
sviderska.g@gmail.com

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ЯК ЧИННИК УСПІШНОСТІ ПРОЦЕСУ УСИНОВЛЕННЯ

Дитинство — один із найважливіших періодів життя. У цей час дитина формується фізично, психічно, інтелектуально. Для того, щоб цей процес був гармонійним, маленька людина повинна рости в атмосфері прийняття, любові, щастя, розуміння, які дарує сім'я. Саме в сім'ї відбувається становлення самосвідомості дитини, розкривається індивідуальна спрямованість її особистості, реалізується потреба в ласці, повазі, турботі, проходить первинна соціалізація. Дитина може потрапити в різні ситуації, але найгірша з них — залишитися без батьківського догляду внаслідок різноманітних обставин (смерть, позбавлення тата й мами батьківських прав, відмови матері від новонародженого у пологовому будинку тощо).

За даними Департаменту з питань захисту прав дітей та усиновлення Міністерства соціальної політики, в Україні налічується близько вісімнадцяти тисяч дітей-сиріт, які можуть бути усиновлені. Інститут усиновлення/удочеріння посідає особливе місце серед форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Кожен з нас знає, що жоден дитячий будинок не може дати такого виховання та батьківського тепла дитині, як здорова сім'я і якікі форми влаштування, окрім усиновлення, не дають змоги суспільству подолати сирітство як соціальне явище.

Усиновлення — досить складний і не завжди результативний процес. Для того, щоб він давав очікувані наслідки та сприяв нормальному розвитку особистості дитини, батькам-усиновителям необхідна відповідна соціально-психологічна допомога. Аналіз відповідних джерел та отримані нами емпіричні дані вказують, що більш ефективною її формою є психологічний супровід. Чому саме психологічний супровід? Не зважаючи на зрозумілі і пропрацьовані юридичні аспекти, процес усиновлення є досить складним у психоемоційному плані. Дорослі, які планують усиновити дитину, нерідко намагаються уявити її, а цей процес не позбавлений ідеалізації, оскільки реальний стан речей досить часто буває далеким від ідеального. Тому фахівці наголошують, що якщо юридичне усиновлення триває не більше 6 місяців, то психологічне продовжується протягом кількох років і полягає у взаємоприйнятті дитиною дорослих, а дорослими — дитини. Цьому етапові передують також досить складні моменти, зокрема: психологічна готовність подружжя до усиновлення (здатність подолати почуття грати при неможливості народити власних дітей та прийняти ідею усиновлення «дозріти» до неї); прийняття реакції родичів (особливо бабусь і дідуся), якою б вона не була; адекватне реагування на реакцію сторонніх людей, які часто мають негативні стереотипи щодо дітей-сиріт, можуть критикувати та здійснювати «невтішні пророцтва» майбутнього життя); реакція біологічних дітей на усиновлення (якщо такі є) тощо. Таким чином, потенційні усиновлювачі повинні зважити власне ставлення до усиновлення, ситуацію в родині, особливості їхнього сімейного життя, власну мотивацію (а що ж насправді спонукає їх до цього кроку). Важливо усвідомити, що дане рішення призведе до певних зобов'язань, витрат часу, грошей, енергії, зміни стилю життя і т. ін.

Як бачимо, об'єктами психологічного супроводу мають бути: усиновлена дитина (діти), усиновителі й нова родина. Як зазначають Г. М. Бевз та Т. І. Мельничук, психологічний супровід повинен базуватися на принципах обдуманості дій, конфіденційності, довіри одне до одного, взаєморозуміння, диференціації допомоги, гнучкості підходів і технологій, адресності, на функціях наглядовості, контролю, що розбудовує, соціалізує і здійснюється за чотирма основними напрямками: психолого-педагогічна освіта, гармонізація дитячотрьохівських стосунків, подружніх взаємин, внутрішнього світу усиновителів. Таким чином, нормальний розвиток усиновленої дитини в прийомній сім'ї можливий при наявності грамотного психологічного супроводу у формі патронажу з боку довіреної особи, що чітко представляє собі специфіку виховання усиновленої дитини, змісту, що володіє технологією і є авторитетним посередником між усиновителями й усиновленими, між прийомною сім'єю, суспільством і державою (Бевз Г. М., 1999).

Galina M. Svyderska,
Candidate of Psychological Sciences (Ph.D.),
Associate Professor at the Department of Practical Psychology
Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University

PSYCHOLOGICAL SUPPORT AS A FACTOR OF SUCCESSFUL ADOPTION

Childhood is one of the most important periods of life. At this time, the child is formed physically, mentally and intellectually. In order for this process to be harmonious, a small person must grow in an atmosphere of acceptance, love, happiness, understanding that the family gives. It is in the family that the formation of the child's self-consciousness takes place, the individual orientation of her personality is revealed, the need for dignity, respect, care, is undergoing primary socialization. A child may fall into different situations, but the worst of them is to stay without parental care due to various circumstances (death, deprivation of father and mother of parental rights, mother's refusal from a newborn in a maternity home, etc.).

Adoption — a rather complicated and not always productive process. In order for it to provide the expected effects and to contribute to the normal development of the child's personality, the adoptive parents need appropriate social and psychological assistance. The analysis of the relevant sources and the empirical data we have received indicate that psychological support is more effective in its form. Why is psychological support? Despite the clear and well-worked legal aspects, the process of adoption is quite complicated in the psycho-emotional plan. Adults who are planning to adopt a child are often trying to imagine it, and this process is not without idealization, since the actual state of affairs is often far from ideal. Therefore, experts point out that if the legal adoption lasts no more than 6 months, then the psychological continues for several years and consists in the mutual acceptance by the child of adults, and adults — the child.

This stage is also preceded by rather complicated moments, in particular: the psychological readiness of the spouses to adoption (the ability to overcome the feeling of loss when it is impossible to give birth to their own children and to accept the idea of adoption, "mature" to it); acceptance of the reaction of relatives (especially grandparents), whatever it may be; Adequate responses to the reaction of outsiders, who often have negative stereotypes about orphaned children, can criticize and carry out "unflattering prophecies" of the future life); the reaction of biological children to adoption (if any), etc. Thus, potential adopters must weigh their own attitudes toward adoption, the situation in the family, the peculiarities of their family life, their own motivation (and what actually encourages them to do so). It is important to realize that this decision will lead to certain obligations, time, money, energy, lifestyle changes, etc.

As we see, objects of psychological support should be: an adopted child (children), adoptive parents and a new family. According to G. M. Bevz and T. I. Melnychuk, psychological support should be based on the principles of action deliberation, confidentiality, trust in each other, mutual understanding, differentiation of assistance, flexibility of approaches and technologies, targeting, supervisory functions, control, which builds, socializes and is carried out in four main areas: psychological and pedagogical education, harmonization of child-parent relationships, marital relations, the inner world of adoptive parents. Thus, the normal development of the adopted child in the foster family is possible with the availability of competent psychological support in the form of patronage by the trustee, which clearly represents

the specifics of the upbringing of the adopted child, the content of the technology and is an authoritative mediator between the adopters and the adopted ones, between foster family, society and state (Bevz GM, 1999).

Сеньовська Надія Леонідівна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
vnlcats@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ВИКЛАДАЧА ЗІ СТУДЕНТАМИ ПОКОЛІННЯ Z (ВЧОРАШНІМИ ШКОЛЯРАМИ)

Теорію поколінь, розроблену у США (В. Штраус, Н. Хоув, 1991), успішно використовують для характеристики сучасних українських школярів. Однак, представники Покоління Z (центеніали, Покоління ЯЯЯ), народжені у 1990-х, підрастають, і вчорашні учні вже студенти. Звісно, вони відрізняються від своїх попередників і викладачам необхідно на це зважати, щоб фахова підготовка проходила успішно.

Немає сенсу тиснути на цих «першачків» авторитетом і статусом (для них це не має великого значення), чи апелювати до почуття відповідальності (майже відсутнє). Обов'язково будуть прояви нахабства, егоїзму, певної істеричності, нарцисизму (недаремно ж процвітає культура селфі). Перше, над чим варто працювати: робота в команді. «Діти гаджетів» не мали класичного дитинства («у дусі»), а в школі вчителі не завжди приділяють цьому увагу. На початках краще записати алгоритми дій покроково і чітко вказати хто за що відповідає. Центеніали не терплять примусу, їх потрібно зацікавити, домовитися. Попри доволі повернений кругозір (більшість інформації засвоюється у режимі онлайн ситуативно), вони неймовірно креативні і здатні виконувати кілька завдань одночасно.

Представники Покоління Z схильні до мандрів і невибагливі, тому можна шкідливо агітувати студентів брати участь у конкурсах, конференціях, практиках, олімпіадах. А ще вони охоче волонтерять. Звісно, поки цікаво. Тут відкривається широке поле для виховної роботи.

Інтернет-спілкування з центеніалами обов'язкове для нормального порозуміння. Для них неприйнятний сам принцип поділу світу на «реальний» та «віртуальний», адже це неподільні частини цілого. І спілкуванню в мережі однозначно надається перевага. Це зручно для викладача: встигає проконсультувати цілі групи, не виходячи з дому. Крім того, переглядаючи профілі студентів у соцмережах, можна дізнатися багато нового й несподіваного про них самих (не завжди поганого). Викладачеві доречно мати 2 профілі: «робочий» та «особистий». Представникам Покоління Z варто доручити створити спільну групу у соцмережах і не контролювати її явно, лише дещо дописувати. Цікаво, що блоги, в яких багато хто з центеніалів знімають дорогу до ВНЗ або їжу в кафе, — це форма щоденника. Просто раніше щоденник був справою приватною, а тепер — публічною (А. Мірошнікова, 2017).

Навчальний процес необхідно будувати, зважаючи на особливості психічних процесів центеніалів. У них слабка пам'ять і проблеми з концентрацією уваги. Саме тому це покоління краще вивчає предмети за інтердисциплінарним